

Sygn. akt V U 1101/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy Politechniki B. w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z udziałem ubezpieczonego T. R.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek odwołania Politechniki B. w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 12 kwietnia 2013 roku

Nr (...)

I. Oddala odwołanie.

II. Zasądza od Politechniki B. w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. akt VU 1101/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne T. R. jako pracownika Politechniki B. powinna wynosić w lutym 2008 r. – 3310,10 zł, we wrześniu 2008 r. – 10902,57 zł, w październiku 2008 r. - 4347,63 zł, w listopadzie 2008 r. – 3096,42 zł a składka odpowiednio 297,91 zł, 981,23 zł, 391,29 zł i 278,68 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podczas kontroli przeprowadzonej w Politechnice B. w okresie od 27 listopada 2012 r. do 18 stycznia 2013 r. ustalił, że Politechnika jako płatnik składek naliczając składkę na ubezpieczenie zdrowotne stosowała przysługujące pracownikowi koszty uzyskania przychodu oraz ulgę podatkową

tylko przy wypłacie wynagrodzeń z listy podstawowej. W związku z tym występowało ograniczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne do wysokości zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

T. R. miał prawo do 50 % kosztów uzyskania przychodu od kwoty 90 % wynagrodzenia zasadniczego. W lutym 2008 r. otrzymał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1755 zł i 52,65 zł wysługi lat – łącznie 1807,65 zł oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne (tzw. „13”) w wysokości 2028,37 zł. Łącznie 3836,02 zł. Podstawa do obliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne wynosiła 3310,10 zł. Składka od tak ustalonej podstawy wynosi 297,91 zł podczas gdy płatnik naliczył 254,35 zł.

We wrześniu 2008 r. T. R. otrzymał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1960 zł i 58,80 zł za wysługę lat, łącznie była to kwota 2018,80 zł oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe w kwocie 10616 zł, do którego w całości miał prawo do 50% kosztów uzyskania przychodu. Łącznie 12634,80 zł. Podstawa do naliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne wynosiła 10902,57 zł a składka wynosiła 981,23 zł. Płatnik naliczył tę składkę w wysokości 940,85 zł.

W październiku 2008 r. T. R. otrzymał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1960 zł i 78,40 zł za wysługę lat, łącznie 2038,40 zł oraz nagrodę z okazji Dnia Nauczyciela w wysokości 3000 zł. Łącznie 5038,40 zł. Podstawa do naliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosła 4347,63 zł a składka 391,29 zł, podczas gdy płatnik naliczył 352,61 zł.

W listopadzie 2008 r. T. R. otrzymał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1960 zł i 78,40 zł za wysługę lat, łącznie 2038,40 zł oraz wynagrodzenie za rekrutację w wysokości 1550 zł. Łącznie 3588,40 zł. Podstawa do naliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosła 3096,42 zł a składka 278,68 zł, podczas gdy płatnik obliczył ją w wysokości 240 zł.

Politechnika B. we wniesionym odwołaniu od powyższej decyzji zarzuciła naruszenie art. 27 b ust. 1 i 2, art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 79 ust.1, art. 81 ust. 1, 5, i 6 i art. 83 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez ich błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie.

Wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu odwołania wskazała, że pracownicy Politechniki B. za wykonywanie działalności twórczej w ramach stosunku pracy mają prawo do stosowania 50% zryczałtowanych kosztów uzyskania przychodu.

Procentowy wskaźnik udziału prac twórczych ustalany jest indywidualnie dla każdego nauczyciela akademickiego prowadzącego działalność naukową lub dydaktyczną co określa zarządzenie rektora w sprawie zasad stosowania 50% stawki kosztów uzyskania przychodów ze stosunku pracy w Politechnice B..

Zgodnie z regulaminem wynagradzania pracowników Politechniki B. a wcześniej rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej, wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za staż pracy, dodatek funkcyjny i dodatki specjalne są wypłacane nauczycielom akademickim z góry, tj. pierwszego dnia roboczego miesiąca a pozostałe składniki wynagrodzenia np. dodatkowe wynagrodzenie roczne, rekrutacja, wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe, są wypłacane z dołu po dokonaniu rozliczenia pracy lub zadań.

Z powyższego wynika, że w jednym miesiącu może być kilka wypłat.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych za dochód uważa się uzyskane w ciągu miesiąca przychody w rozumieniu art. 12 oraz zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacone przez płatnika, po odliczeniu kosztów uzyskania.

Według art. 12 tej ustawy za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń.

W ramach jednego z tytułów do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego wymienionych w art. 66 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych - pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę może uzyskać więcej niż jeden przychód w skali miesiąca.

Zgodnie z treścią art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przychód powstaje w momencie otrzymania lub postawienia do dyspozycji podatnika pieniędzy, wartości pieniężnych, świadczeń w naturze oraz innych nieodpłatnych świadczeń. Według art. 82 ust. 2 o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, jeżeli ubezpieczony uzyskuje więcej niż jeden przychód w ramach jednego tytułu do ubezpieczeń, którym jest umowa o pracę, to składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie. W przypadku gdy składka na ubezpieczenie zdrowotne obliczona przez płatnika jest wyższa od zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, to ulega obniżeniu do wysokości zaliczki.

W przypadku ubezpieczonego składka na ubezpieczenie zdrowotne została obniżona do wysokości podatku dochodowego od wynagrodzenia zasadniczego i jego pochodnych wypłacanego z góry. Od pozostałych wynagrodzeń wypłacanych z dołu składka zdrowotna została naliczona i odprowadzona w pełnej wysokości.

Odwołujący się wskazał, że mając na uwadze brak podstawy prawnej do sumowania podstaw składek na ubezpieczenie zdrowotne od różnego rodzaju przychodów należnych pracownikowi, wynikających zarówno z wynagrodzenia jak i innych należności oraz ustalania jednej składki za cały miesiąc i rozliczania jej w systemie miesięcznym oraz z uwagi na brak przepisów umożliwiających dokonywanie pomniejszych wynagrodzenia pracownika, należy przyjąć każdorazowe rozliczanie za prawidłowe.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu. Podtrzymał argumentację jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że płatnik składek nieprawidłowo interpretuje pojęcie „jeden przychód w ramach jednego tytułu do ubezpieczeń”, o którym mowa w treści art. 82 ust. 1 ustawy o świadczeniach zdrowotnych. W ocenie organu rentowego bez względu na to, na ilu listach wynagrodzeń płatnik składek wykazał wynagrodzenia dotyczące ubezpieczonego, stanowią one jeden przychód u danego płatnika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Stosowana przez odwołującego zasada naliczania wysokości zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne od każdej sporządzonej listy płac osobno jest niezgodna z art. 12 i 32 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych i w konsekwencji spowodowała zaniżenie deklarowanych składek na ubezpieczenie zdrowotne. Obniżenie składki na ubezpieczenie zdrowotne do wysokości zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o świadczeniach zdrowotnych jest możliwe w sytuacji, gdy wyliczono składkę na ubezpieczenie zdrowotne od przychodu będącego zsumowaniem wszystkich wypłat dokonanych w danym miesiącu przez pracodawcę na rzecz ubezpieczonego. Tymczasem odwołujący dokonał porównania wyliczonej składki na ubezpieczenie zdrowotne do zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych w odniesieniu do kwot wykazanych na poszczególnych listach wypłaconych pracownikowi należności w danym miesiącu, co w konsekwencji spowodowało zaniżenie zadeklarowanych składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że stan faktyczny w niniejszej sprawie był całkowicie bezsporny.

Spór obejmował wyłącznie wykładnię odpowiednich przepisów prawa- art. 66 ust. 1 oraz w szczególności art. 82 ust. 1 i 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.). Strony sporu- Politechnika B. oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przedstawiły dwie zupełnie odmienne interpretacje wymienionych przepisów prawa, zgodnie z którymi wyliczenie wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne pracownika powinno następować według odmiennych reguł, a w rezultacie prowadzić do określenia odmiennej wysokości tej składki. Odwołujący się konsekwentnie wskazywał, że w lutym, wrześniu, październiku i listopadzie 2008 roku T. R. uzyskał z tytułu umowy o pracę więcej niż jeden przychód, a w związku z tym w oparciu o przepis art. 82 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, składka na ubezpieczenie zdrowotne powinna być opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie. Organ rentowy stał natomiast na stanowisku, że wszystkie środki finansowe uzyskane przez T. R. od jego pracodawcy w lutym, wrześniu, październiku i listopadzie 2008 roku stanowiły jeden przychód, od którego powinna być ustalana podstawa wymiaru składki, a następnie obliczana wysokość składki.

Zdaniem Sądu interpretacja przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie pozostawia wątpliwości, że wszelkie środki finansowe uzyskiwane przez T. R. od Politechniki B. w poszczególnych miesiącach powinny być, dla potrzeb określania podstawy wymiaru składki oraz obliczania wysokości składki, uznane za jeden przychód.

Przepis art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a w/w ustawy określa jeden z przewidzianych prawem tytułów objęcia określonej osoby obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym. Zgodnie z tym przepisem, obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Definicję pracownika zawiera art. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Poglębienie rozważań w tym zakresie nie jest jednak konieczne z uwagi na to, że jak już wspomniano, sam fakt posiadania przez T. R. statusu pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a w rezultacie podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu był w niniejszej sprawie bezsporny.

Zgodnie z art. 82 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w przypadku gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie. W sprawie będącej przedmiotem rozpoznania nie budziło wątpliwości, że T. R. podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu tylko i wyłącznie z tytułu posiadania statusu pracownika, a więc tytułu, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a w/w ustawy.

Przepis art. 82 ust. 2 stanowi natomiast, że w przypadku gdy w ramach jednego z tytułów do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego wymienionych w art. 66 ust. 1 ubezpieczony uzyskuje więcej niż jeden przychód, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie. Zdaniem Sądu, w pierwszej kolejności podkreślić należy, że art. 66 ust. 1 ustawy zawiera jedynie pewien katalog tytułów do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, pewne kategorie prawne osób, które muszą być objęte tym ubezpieczeniem. Wskazanie przez ustawodawcę tytułu podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu (w niniejszej sprawie tytułem takim jest zatrudnienie na podstawie umowy o pracę- posiadanie statusu pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) ma charakter generalny. Nie budzi wątpliwości, że dla powstania obowiązku objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym nie ma żadnego znaczenia to u jakiego konkretnie pracodawcy pracownik jest zatrudniony. W praktyce nie sposób wykluczyć sytuacji, w których pracownik może być zatrudniony u kilku pracodawców.

W takim wypadku pracownik niewątpliwie uzyskuje kilka przychodów w ramach jednego generalnego tytułu do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym.

W ocenie Sądu, intencją ustawodawcy wprowadzającego art. 82 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, było określenie sposobu ustalania i opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne właśnie w przypadkach, w których osoba ubezpieczona na podstawie jednego tytułu uzyskuje przychody z kilku źródeł i na kilku podstawach (w przypadku objęcia ubezpieczeniem na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a- na kilku umowach o pracę), a więc uzyskuje w rzeczywistości kilka przychodów. Zdaniem Sądu, wypłaty pieniężne otrzymane przez T. R. w lutym, wrześniu, październiku i listopadzie 2008 roku, stanowiły jeden przychód.

Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 roku, poz. 361 ze zm.) za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, wszelkiego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Wszelkie wypłaty pieniężne otrzymane przez T. R. (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wysługę lat, dodatkowe wynagrodzenie roczne, nagroda, wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i wynagrodzenie za rekrutację) niewątpliwie mieściły się w wymienionej wyżej definicji przychodów. W ocenie Sądu brak było jakichkolwiek podstaw do uznania, że wypłaty te stanowiły różne przychody wywołujące obowiązek odrębnego opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne odnośnie każdego z nich. Zarówno wynagrodzenie zasadnicze, jak i dodatkowe wynagrodzenie roczne, nagrodę, wynagrodzenie za rekrutację oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe T. R. otrzymał bowiem w związku z pracą u jednego konkretnego pracodawcy jakim była Politechnika B., w oparciu o jedną i tą samą podstawę- umowę o pracę. W związku z powyższym nie budzi wątpliwości, że pracownik uzyskiwał przychód z jednego źródła, w oparciu o tą samą konkretną podstawę faktyczną i prawną, w ramach tego samego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego.

Sąd miał na uwadze przytoczoną przez odwołującego się regulację art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, zgodnie z którym przychód w stosunku pracy, powstaje w momencie otrzymania lub postawienia do dyspozycji podatnika pieniędzy, wartości pieniężnych, świadczeń w naturze oraz innych nieodpłatnych świadczeń. Nie wolno jednak zapominać, że wymieniony przepis jest przepisem ustawy podatkowej i określona w nim chwila powstania przychodu ma na celu przede wszystkim określenie chwili powstania zobowiązań podatkowych, a jego interpretacja dokonana łącznie z przepisem art. 82 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dokonana przez skarżącego jest nieprawidłowa. Przyjęcie, że przychód w rozumieniu art. 82 ust. 2 w/w ustawy powstaje w chwili każdorazowego otrzymania przez pracownika wartości pieniężnych, a w rezultacie, iż możliwe jest uzyskanie kilku przychodów od tego samego pracodawcy w tym samym miesiącu, mogłoby bowiem prowadzić do nadużyć ze strony pracodawców. Skoro bowiem częstokroć terminy wypłaty ustalone są w regulaminach wynagradzania tworzonych przez pracodawców (jak miało to miejsce w niniejszej sprawie- Regulamin wynagradzania pracowników Politechniki B.), pracodawcy mogą w sposób w zasadzie dowolny kształtować terminy dokonywania wypłat środków pieniężnych oraz ilość wypłacanych w tych terminach środków o których mowa w art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Innymi słowy, przy przyjęciu prezentowanej przez odwołującego się interpretacji przepisów, pracodawcy mieliby nieograniczoną możliwość określania terminów, w których byłyby wypłacane poszczególne świadczenia i składniki wynagrodzenia, a uznanie, że każda z takich wypłat stanowi oddzielny przychód mogłoby w rzeczywistości powodować zmniejszenie podstawy wymiaru składki i w rezultacie wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne- w szczególności w odniesieniu do osób dysponujących pewnymi uprawnieniami i przywilejami wynikającymi m.in. z art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że umieszczenie wypłacanych środków na dwóch listach płac, a w rezultacie dokonanie wypłat pieniężnych przez Politechnikę B. w dwóch „turach” nie miało znaczenia dla ustalenia wielkości przychodów w rozumieniu art. 82 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W ocenie Sądu, z uwagi na wymienione wyżej argumenty, zarówno wykładnia językowa, celowościowa, jak i systemowa przepisu art. 82 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie pozostawiają wątpliwości,

że obowiązek opłacania odrębnej składki na ubezpieczenie zdrowotne powstaje w związku z uzyskaniem więcej niż jednego przychodu, z takiego samego generalnego tytułu (którym jest istnienie stosunku pracy, posiadanie statusu pracownika- a więc w przypadku pochodzenia kolejnego przychodu z odmiennego źródła, od innego pracodawcy, bądź na podstawie innej umowy), natomiast nie dotyczy to uzyskiwania kilku wypłat pieniężnych od tego samego pracodawcy, z tej samej podstawy, w tym samym okresie wymiaru składki.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).